

PO VOLITVAH

Rezultati volitev niso presenetili, pa ne le, ker so jih napovedovale ankete, tudi sicer je zadnje obdobje napovedovalo prav to. Velika razpršenost moči strank v parlamentu, ki mnoge skrbi, ima tudi dobre strani. Morda bo prepolovila ali vsaj močno zmanjšala poplavo novih zakonov, kar bi bil največji dosežek zakonodajne oblasti. V DZ bo sicer stanje, kakršnega kažejo mediji, ne glede na to, katere stranke bodo v koaliciji in katere v opoziciji, celo slabše kot doslej; vanj se, upam da kot opozicija, vračajo hujskači SDS z Grimsom na čelu; s hujskanjem in gostilniško retoriko se jim bo pridružila še SNS.

Ne gre izključiti možnosti, da bo »desnosredinsko« vlado sestavila SDS, kar bi, ne glede na zaklinjanja voditeljev »levosredinskih« strank omogočili prestopi poslancev iz razbitin SMC ter dveh strank, ki sta v parlamentu ostali brez voditeljev, med »neodvisne« ali v »desno-sredinske«; njihov izgovor bi bilo razočaranje nad stranko, na katere listi so bili izvoljeni, in skrb / žrtvovanje za dobrobit države.

Bolj verjetno se zdi, da bo oblast prevzela »levosredinska koalicija«, sestavljena iz LMŠ, SMC, SD, SAB in DESUS-a, kar bi bilo precej podobno vladi DEMOS-a v letu 1990. Ideoloških razlik med temi petimi strankami pravzaprav ni, tudi v DEMOS-u so bile zanemarljive; politiki so jih »odkrili« in se začeli sklicevati nanje, šele, ko je DEMOS razpadel. Do njegovega razpada pa takratna vlada, ki je bila sestavljena iz političnih amaterjev in ki je delovala v času tranzicije in razpadanja Jugoslavije, sploh ni delovala slabo. Res pa je tudi, da so politični amaterji, ki se lahko vrnejo tja, od koder so prišli, za prelomne čase boljši od profesionalcev, ki jim ostajanje »na« oblasti ostaja edina alternativa. Enako pomembno je bilo, da takrat tudi stranke še niso prav dobro vedele, kaj jim je početi.

Predvolilne obljube petih strank so si podobne in ideološko neotipljive, kar je razumljivo, saj razen želje po vladanju ideologije sploh nimajo.

Dve potencialni koalicijski stranki: Levica ali NSI, bi »levosredinsko koalicijo potisnili bolj v »levo« ali bolj v »desno«, vendar ne toliko, da bi to bistveno vplivalo na reševanje gospodarskih in drugih problemov. Prvih pravzaprav ni; gospodarsko stanje, ki ga bo prevzela nova vlada, je dobro, gospodarstvo ne potrebuje nikakršnih »strukturnih reform«, »razvojnih kapic« in znižanj davkov, kar sta na nedavnem povolilnem soočenju na RTV potrdila dva gospodarstvenika, precej drugačna od standardno uporabljene četverice podjetniških vsevedov, ki jim opitost z lastno uspešnostjo zamegljuje pogled in ki jim je napoti vse, kar njihove uspešnosti ne povečuje. V dobrem stanju je gospodarstvo predvsem, ker je bila Cerarjeva vlada k sreči nesposobna za »strukturne« reforme; na oblast je prišla, ko je bilo gospodarstvo, ki je začelo oživljati med kratkim mandatom Alenke Bratušek, v hitrem vzponu. Ker je bila raven BDP istočasno kar 15 odstotkov pod normalno dolgoročno ravno in ker so bile gospodarske razmere v Evropi vseskozi izredno dobre, je bila rast samodejna; takšna bo, če ne bo velikih pretresov v EU, ostala vsaj še dve leti. Novi vladi pa je Cerarjeva zapustila vse druge probleme, pri katerih je bila neuspešna: urejanje zdravstva, dogovarjanje s sindikati javnega sektorja, »drugi tir«, pogajanja z EK o prisilni prodaji NLB in njeno zaščito pred bankami, ki so zdaj lastnice bank na Hrvaškem. Pa tudi najbolj žalosten simbol vlade Mira Cerarja – sramotno in nesmiselno rezilno žico, ki pa je nova oblast najbrž ne bo upala odstraniti.

Kaj bi spremenila potencialna člana te koalicije, NSI ali Levica? Prva je na volitvah zaostala za pričakovanji tudi zaradi arogance novega voditelja, ki se še naprej hvali z nekakšnim razvojnim programom, ki naj bi ga koalicija sprejela za vstop NSI. Sam nisem prepričan, da so ga v stranki sploh zares prebrali. Če bi ga, bi lahko ugotovili, da gre za tipično IMF-ovski program, kakršnega sprejemajo le države v skrajni finančni stiski in ki mu najbolj manjka krščanskost. Očitna podpora mnogih župnij tej stranki na volitvah je zato nenavadna; če bi se držali Frančiškoviških nauk, bi morali podpreti **Levico**. Škoda, da ta ni dobila kakšnega poslanca več, pa ne, ker bi sam verjel v socializem, ampak ker so bili predlogi, ki jih je dajala v zadnjem sklicu parlamenta, pravi socialdemokratski predlogi. Bo Levica vsaj del svoje drže ohranila tudi v koaliciji, kar pa bo mnogo težje kot je bilo v opoziciji? Najbrž ne bo tvegala z meni najljubšim izstopom iz Nata ali vsaj z zavrnitvijo 1.2 milijardnega nakupa orožja zanj?

Morda največja žrtev volitev je bila Alenka Bratušek, ki je na soočenjih pokazala, da o gospodarstvu ve daleč največ in bi bila za »levosredinsko« vlado zelo koristna. Velike škode od odhoda ministra Erjavca tudi za upokojence ne bo, a v dobro mu gre šteti, da zunanje politike ni povsem podredil ZDA. SNS je za »levosredinsko« koalicijo neuporabna; ne glede na občasno »marksistično« retoriko Jelinčiča, je ta stranka primerna le za krepitev preganjavice v »desnosredinski« koaliciji.

Kaj bo naredila LMŠ, ki je, ne glede na izkušnje v Kamniku, na državni ravni začetnica? Njen predsednik in verjetni predsednik vlade se je na soočenjih zanašal na izogibanje odgovorom in na prazno retoriko. Upamo lahko, da mu, kljub na daleč vidni neskromnosti, oblast ne bo prehitro »stopila v glavo«.

Kaj lahko stori nova vlada? Čeprav veljam za človeka, ki nima sposobnosti »biti politik«, na kar naj bi kazala hitra izguba »oblasti« pred 27 leti, naj vseeno povem nekaj o problemih, ki jih bo imela vlada ter ji celo dam nekaj nasvetov. Odkrito, brez zadržkov in slabih namer.

Najbolj pomembno je, da se ne loti zamenjav ljudi v upravi, na primer državnih sekretarjev in drugih uradnikov na visokih položajih s »svojimi«. Tako bo obdržala znanje, ki ga imajo, zagotovila njihovo lojalnost vladi in državi ter naredila prvi, celo zgodovinski korak v normalno državo, ki deluje tudi, kadar nima vlade. Tako naj ravna v tudi v državnih podjetjih; tudi tam s »svojimi« ne bo pomagala gospodarstvu in državi. Poleg tega naj premisli, kaj bi, ne glede na predvolilne obljube, veljalo pustiti takšno, kot je. Med to sodi davčni sistem, ki deluje kar dobro in ne potrebuje nikakršnih »razvojnih kapic«.

Malo verjetno je, da bo vlada upala odpraviti Virantov enotni plačni sistem, ekonomsko morda največjo neumnost zadnjega desetletja, bolj verjetno ga bo pustila še naprej stihijsko razpadati. Razpadanje sicer lahko ublaži z manjšim dvigi minimalnih plač, kar kljub zatrjevanju »delodajalcev« ne bo uničilo slovenskega gospodarstva. V javnem sektorju naj začne počasi vračati avtonomijo njegovim sestavnim delom: šolstvu, zdravstvu, pokojninskemu sistemu in sistemu socialne varnosti pa tudi občinam in drugim lokalnim skupnostim. Da bi zmanjšala število zaposlenih v upravi, ni verjetno. Obljub o odpravi prekarstva ne gre jemati povsem zares, vgrajeno je v sodobni kapitalizem, vlada pa ga lahko zmanjša z večjim nadzorom ali prepovedjo delovanja preprodajalcev »delovne sile« in z zmanjšanjem uporabe prekarnege dela v upravi. S trditvami, da se ne sme vtikati v delovanje SDH in DUTB, naj se neha izogibati odgovornosti za razprodajo preostalega državnega premoženja.

Še trši od naštetih oreh, ki so vsaj malo ideološko obarvani, so povsem neideološki problemi, recimo urejanje razmer v zdravstvu, »drugi tir«, »tretja os«, pogajanja z EK o prisilni privatizaciji NLB ali njena zaščita pred odločitvami hrvaških in drugih sodišč. Kako uspešna bo pri tem, je odvisno od znanja, potrpežljivosti in poguma sprejeti odgovornost za odločitve. Za urejanje razmer v zdravstvu rabi ministra z neskončno potrpežljivostjo, več denarja in prenos urejanja razmer z ministrstva na čim bolj avtonomni ZZZS. Pogajanja z EK so z moledovanjem za odlog prodaje NLB že nekaj časa precej zavožena, a nobenega razloga ni, da Slovenija z argumenti o sprejemanju pogojev pod prisilo in o nenavadni vlogi EK pri »rehabilitaciji« bančnega sistema v letu 2013 tega ne bi izkoristila na Sodišču EU. S hrvaškimi oblastmi ne bo lahko, ne le pri arbitraži in nesmiselnih prepirih o meji na morju in ter pri urejanju življenjsko pomembnih problemov prebivalcev ob kopni meji, tudi pri drugih stvareh ne. Pri NLB, na primer. Za Slovenijo vladavina prava pomeni držati se dunajskega dogovora med državama, za hrvaško oblast je vladavina prava »nevmešavanje« hrvaške vlade v odločitve hrvaških sodišč.

V mandatu vlade bodo nastajali novi zdaj še neznani problemi, morda mnogo večji od zdaj znanih; kako jih rešiti in če jih bo vlada sploh mogla rešiti, ne vemo. Kakorkoli, Slovenija, ne glede na vlado »levosredinsko« ali »desnosredinsko«, po štirih letih ne bo postala »Švica« ali »Bolgarija«; državljani bomo morali biti zadovoljni, če bo po merilih gospodarske in socialne uspešnosti ostala, kjer je zdaj.